

Három fontos prágai emlékmű

Minden főváros igyekszik saját nemzete kiemelkedő fiainak emlékét megőrizni és dicséretét zengeni. A legtartósabb megemlékezést és ünneplést az emlékművek testesítik meg. Megvalósításukat a legjobb művészekre bizzák. A létrejött művészeti alkotás nemcsak a jelentős személyiséget, hanem korának ízlését, szellemiségét is dokumentálja. Prága igen gazdag az ilyen mérföldkövekben. Emeljünk ki legalább hármat közülük.

A Vencel teret *Szent Vencel* szobra uralja. A szent fedelemnek nem ez az első szobra a valamikori Lópiacon. Az eredeti emlékművét 1678–1680-ban alkotta Jan Jiří Bendl szobrász. Elsősőr a Jindřišská utca torkolatához állt közelebb, majd 1827-ben Štěpán főherceg háza elé helyezték át (ma az Európa Hotel áll itt). Az emlékműnél szabadtéri miséket tartottak. Bendl művét 1897-ben eltávolították a térről. A barokk szobor másolatát ma a Vyšehradon láthatjuk.

Az új emlékműre való sikertelen gyűjtés után Prága pályázatot írt ki, melyben nyolc művész vett részt. Josef Václav Myslbek és Bohuslav Schnirch tervei nyertek. A munkát a kor élenjáró szobrászának, Myslbeknek adták, akinek a szoborcsoport életművévé vált. Annak ellenére, hogy a jeles szobrász már évekkel korábban is foglalkozott a lovas szobor gondolatával, a pályázat kiírásától 18 év telt el, míg a tanulmányok, vázlatok és változó modellek éveit után 1912-ben az

emlékművet felállították, és a rá következő évben ünnepélyesen felavatták. Szent Vencelt a magas talapzaton körülveszik: Szent Ludmilla, Vencel nagyanyja, a kereszténység buzgó terjesztője, Vojtěch (Szent Adalbert), a Slavnikok nemzetségéből származó híres püspök (X. század), Prokop, a Sázavai szláv liturgiájú kolostor első apátja (X. század) és Szent Ágnes, II. Přemysl Ottokár dicső király nővére (XIII. század).

A történelmileg jelentősebb Óvárosi téren található *Husz János* hitszónok emlékműve, kit 1415. július 6-án Konstanzban megégettek azért, hogy fellázadt az egyházi hierarchia ellen és tanait nem tagadta meg. Felállítását hosszú előkészület előzte meg. 1890-ben egyület alapítottak Husz János emlékművének felépítésére Prágában. Az egyület által kiírt pénzügyi versenyt sikeresen nyerte. A pályázatot Ladislav Šaloun szobrász (1870–1946) terve nyerte. Az emlékmű alapkövét a 1912. július 4–5-i ünnepélyen rakták le. A szoborcsoportot 1915. július 6-án, Husz halálának 500. évfordulóján, tekintettel a háborúra, nagyon egyszerűen avatták fel. A széles talapzattól kimagasodik a konstanzi vértanú hősi alakja. A Týn-templom felőli oldalon, a huszita Prágában, a kelyhesek központjában az ellenség támadását védik ki a pajzzsal, harci cseppel felfegyverkezett huszita harcosok. A cseh urak 1621-es kivégzőhelye felőli oldalon a megalázott emberek csoportja a fehérhegyi csata utáni számkivetetteket képviseli. Prágának ezt a szecessziós ékességét napjainkban renoválják.

Az eddig említett műveknél történelmileg régebbi *Josef Jungmann* nemzetébresztő és nyelvész géniusz, cseh nyelvújító emlékműve. Az ő nevét viselő téren található, melyhez a Národní třída kapcsolódik. Felállítása a Svatobor egyület érdeme volt, amelynek élén olyan jeles emberek álltak, mint František Palacký és František Ladislav Rieger. A Svatobor már a XIX. század hatvanas éveitől küzdött Jungmann emlékművéért. Megvalósításáról az első tárgyalások Václav Levý szobrásszal zajlottak, aki bár munka szempontjából Rómában volt érdekelt, lelkesen elfogadta a megrendelést. Munkatársául Antonín Barviti építész választotta. Az alapkövet a prágaiak nagy figyelmébe közepette 1873. július 13-án rakták le, és az ünnepi kalapácsütést maga a nemzet atyja, František Palacký ejtette meg. Az ünnepélyes leleplezésre 1878. május 15-én került sor. A nagy ünneplésen sok ezer ember vett részt Prágából és vidékről. Mintegy 400 zászlóval vonultak fel a különböző céhek és egyletek. A fő szónoklatot F. L. Rieger, a Svatobor akkori elnöke mondta. A teret, ahol az ülő Jungmann tollal a kezében ábrázoló emlékmű található, Ferenciek teréről átnevezték Jungmann térre és a csatlakozó Široká utcát Jungmann utcára. A B metró állomáscsarnokának építéskor az emlékművet szétszedték, és raktárba helyezve 1985-ben ismét restaurálták. A lebontásnál megtalálták az emlékezőlevél ládikóját, amelyet a restaurálás után a felújítást megőrkítő oklevéllel és érvényes érmével együtt ismét visszahelyeztek az emlékműbe.

Jitřenka Svobodová, Prága
(Fordítás: Molnár Éva)

(Régi képeslapok Zachár Ottó gyűjteményéből)

Prága, Husz János emlékműve

Prága, Národní tőida,
Josef Jungmann emlékművével